

реализации права потерпевшего, подозреваемого и обвиняемого на альтернативное разрешение уголовно-правовых споров.

Ключевые слова: институт соглашений в уголовном производстве, соглашение о примирении, соглашение о признании вины, потерпевший, подозреваемый, обвиняемый, следователь, прокурор, суд.

Lytvynchuk A. Peculiarities of Criminal Proceedings on the Basis of Agreements

The article deals with the specifics of the implementation of criminal proceedings on the basis of agreements on reconciliation between the victim and the suspect or the accused, as well as agreements between the prosecutor and the suspect or the accused about pleading guilty. Advantages of this type of accelerated production are indicated in comparison with pre-trial investigation and judicial review, which are conducted in a general manner. The main shortcomings of the normative regulation of the institution of agreements in the current Criminal Procedure Code of Ukraine are determined. The main shortcomings of the normative regulation of the institution of agreements in the current Criminal Procedure Code of Ukraine are determined. Changes are proposed in the procedural legislation allowing to increase the number of criminal proceedings in which the court orders verdicts on the basis of agreements, as well as facilitating the realization of the rights of the victim, suspect and accused for alternative resolution of criminal legal disputes. The need for compulsory participation of a defense counsel in concluding an agreement on reconciliation between the victim and the suspect or the accused, as well as the mandatory participation of the prosecutor during the judicial review of the conciliation agreement on public prosecution, is justified. The possibility of re-applying to the court with a reconciliation agreement or recognizing guilt in one criminal proceeding, subject to the elimination of circumstances that became the basis for refusal to approve the agreement by the court, was argued. It is pointed out that Article 42 of the Criminal Procedural Code of Ukraine, which establishes the basic rights and obligations of the suspect and accused, entitles the specified participants in criminal proceedings to conclude agreements with the victim on reconciliation or with the prosecutor on pleading guilty. In order to avoid mistakes in the texts of reconciliation agreements between the victim and the suspect, it was suggested that the prosecutor be given the right to verify these agreements and return them to the parties to eliminate the violations found, which he must issue a reasoned decision. This change in legislation will reduce the number of cases of courts making decisions to refuse to approve reconciliation agreements because of their inconsistency with material or procedural law, which will have a positive effect on respecting the rights of both the injured party and the suspect or accused.

Keywords: institute of agreements in criminal proceedings, agreement on conciliation, agreement on confession, victim, suspect, accused, investigator, prosecutor, court.

УДК 343.143

Ю. І. Лозинська

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ДОСТОВІРНОСТІ ПОКАЗАНЬ СВІДКА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У статті на підставі аналізу наукових досліджень, здійснених у теорії кримінального процесу щодо змісту та сутності достовірності показань свідка, їх оцінки, сформульовано науково обґрунтовані положення стосовно особливостей

оцінки достовірності показань свідка з огляду на нормативні приписи КПК України щодо оцінки доказів загалом та показань з чужих слів як під час досудового розслідування, так і судового розгляду.

Ключові слова: доказування, доказ, оцінка доказів, показання свідка, показання з чужих слів, достовірність показань свідка.

Постановка проблеми. Труднощі при формуванні наукових рекомендацій щодо здійснення оцінки доказів, які містяться у визначених у кримінальному процесуальному законі джерелах, полягають у тому, що вона, як будь-яка інша інтелектуальна діяльність людини не може бути до кінця унормована. Установлення відповідності даних, які повідомляються свідком під час досудового розслідування або судового розгляду, реальним подіям, що сталися при готуванні, учиненні, приховуванні кримінального правопорушення, та щодо інших обставин, які мають значення для кримінального провадження, безпосередньо залежить від того, наскільки чітко суб'єкт доказування усвідомлює критерії, за якими він визначає під час оцінки правдивість чи неправдивість відомостей, що повідомляє йому свідок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням оцінки достовірності доказів приділяли увагу в дослідженнях В. С. Бурданова, В. В. Вапнярчук, Л. Є. Владимиров, В. Г. Гончаренко, В. П. Гмирко, К. П. Гришина, Ю. М. Грошевий, Д. В. Давидова, Л. А. Кірмач, А. А. Кухта, О. В. Литвин, І. І. Мухін, В. Т. Нор, М. А. Погорецький, В. О. Попелюшко, С. М. Сівочек, Х. Р. Слосарчук, С. М. Стахівський, А. С. Степаненко, О. С. Степанов, Л. Д. Удалова, І. Л. Чупрікова, М. Є. Шумило та інші науковці.

Однак спеціальному дослідженню особливості оцінки достовірності показань свідка з огляду на нормативні приписи КПК України 2012 року не піддавалися.

Формування цілей. Метою статті є визначення особливостей оцінки в кримінальному провадженні показань свідка щодо їхньої достовірності.

Виклад основного матеріалу. Слушною є думка І. І. Мухіна, що проблема достовірності доказів є однією з найважливіших у процесуальній теорії та практиці, вона складає сутність, основу оцінки доказів і тому притягає до себе велику увагу [1, с. 106]. Як указує М. Є. Шумило, у механізмі, що формує внутрішнє переконання слідчого, прокурора, судді є багато логічного й алогічного, свідомого й несвідомого, раціонального й нераціонального. Тому в діяльності суб'єктів кримінального процесу, що відповідають за його законність, завжди зарезервоване місце для випадковості, невизначеності, тобто чинників, не контрольованих нормою, які залежать лише від індивідуальних особливостей юриста [2, с. 49]. Відповідно до ст. 94 КПК України слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з погляду належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з погляду достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

З вищезазначеного слідує, що законодавець сформулював, так би мовити, алгоритм оцінки доказів, який полягає в послідовному відпрацюванні кожного доказу на предмет його належності, потім допустимості, а після того достовірності. Сукупність доказів, що відповідають цим критеріям, визначаються суб'єктом прийняття процесуального рішення на предмет їх достатності та знаходження у взаємозв'язку для встановлення обставин, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. З перелічених критеріїв оцінки доказів найбільш утрудненою є оцінка їхньої достовірності. Підставами для такого твердження є те, що попри наявну в літературі дискусію з питань внутрішнього переконання при визначенні доказів як належних, допустимих, а їх сукупності як достатньої для прийняття доброякісного процесуального рішення, щодо достовірності найбільшим вплив суб'єктивного на оцінку доказів є за цим критерієм [3, с. 161-165; 4, с. 189-207]. На сьогодні маємо, хоч і такі, що піддаються критиці, але нормативно визначені: зміст належності доказів у ст. 85 КПК України, допустимості, недопустимості доказів та порядку визнання їх недопустимими в статтях 86-90 КПК України. Тому в контексті оцінки доказів, які зібрано в кримінальному провадженні, маємо нормативно визначені параметри належності, допустимості (недопустимості) доказів, що в разі їхнього застосування дають змогу визначити коло доказів, які в дальшому можуть піддаватися оцінці щодо їхньої достовірності/недостовірності. Якщо доказ визнано неналежним або (та) недопустимим, то питання щодо дальшої оцінки його достовірності не розглядається. Так само як і питання стосовно можливого використання в доказуванні даних про обставини події кримінального правопорушення, що є достовірними, але отримані в недопустимий спосіб для пошуку нових джерел аналогічних відомостей про ті ж самі обставини, які нормативні приписи частини 1 ст. 87 КПК України категорично визначають як недопустимі докази, здобуті завдяки інформації, отриманій унаслідок істотного порушення прав та свобод людини. На взаємозв'язок допустимості доказів з їх достовірністю також указують положення частини 6 ст. 97 КПК України, згідно з якими показання з чужих слів не може бути допустимим доказом факту чи обставин на доведення яких вони надані, якщо показання не підтверджено іншими доказами, визнаними допустимими згідно з правилами, відмінними від положень частини 2 ст. 97 КПК України, тобто недопустимі докази не можуть бути залучені до з'ясування достовірності як показань із чужих слів, так і інших доказів, які містять фактичні дані щодо яких було дано такі показання.

Оцінка достовірності доказів у теорії кримінального процесу загалом визначається як тривалий процес, який завершується лише в момент формулювання остаточних висновків по справі на підставі всієї сукупності зібраних доказів. Оцінка доказів з погляду їх достовірності здійснюється в процесі процесуальних дій, висунення версій, прийняття процесуальних рішень. Вона полягає в тому, що: 1) вивчається особа (свідок, потерпілий, експерт та ін.), яка володіє відомостями з погляду його спроможності давати правдиві та повні показання (висновок); 2) вивчається характер та умови

виявлення матеріального носія інформації (предмет, документ); 3) аналізується зміст відомостей (послідовність та повнота викладення, наявність суперечностей, неточностей, прогалин, обґрунтованість висновків, які ґрунтуються на даних науки тощо); 4) інформація, отримана з цього процесуального джерела зіставляється з інформацією, одержаною з інших процесуальних джерел.

Достовірність показання свідка – це його властивість, яка проявляється в судженні суб'єкта доказування поза розумним сумнівом про повну відповідність цього показання реальним фактам, які є предметом кримінального провадження, сформульованого на підставі оцінки відомостей, що містяться в ньому, на предмет наявності або відсутності внутрішніх, зовнішніх суперечностей показання з іншими доказами у кримінальному провадженні, неточностей, прогалин та їх змісту.

Щодо показань у літературі зазначено, що оцінка достовірності доказу включає аналіз усього процесу його формування: умов сприйняття, запам'ятовування, передавання, фіксації відомостей про факти, повідомлених особою, яку допитували. Стосовно ж показань свідка, то звертається увага на те, що багато критеріїв їх достовірності, які раніше виникли емпірично, у наш час одержують наукове обґрунтування в криміналістиці, психології, фізіології та інших спеціальних галузях знань. Рекомендується при вирішенні питання про їх достовірність виходити від таких чинників, які вивчаються в психології та фізіології: здатність цієї конкретної особи до сприйняття, запам'ятовування фактів та відтворення інформації про них, яка складає зміст її показань; швидкоплинність події, що буде предметом спостереження; умови сприйняття; події та переживання, які здатні спотворити сприйняті події та послабити запам'ятовування; умови відтворення фактів на допиті; зацікавленість свідка в результатах справи; вплив інших очевидців події на зміст показань свідка тощо [5, с. 436-437; 6, с. 112].

У теорії кримінального процесу є рекомендації щодо оцінки достовірності показань. Скажімо, М.Є. Шумило на підставі наукового доробку теорії кримінального процесу та з огляду на нормативні приписи КПК України 2012 року визначив, що оцінка достовірності показань свідка залежить: 1) від характеру показань свідка. Для цього потрібно з'ясувати, джерелом якої життєвої обставини є ці показання, чи достатньо повно підтверджуються ці факти в показаннях, чи відноситься подія до обставин, що підлягають доказуванню, умови сприйняття обставин, наявність потерпілого, прогалин в обґрунтуванні, логічність викладу показань тощо; 2) від особи свідка, що має значення для оцінки його показань – наявність зацікавленості, у результатах провадження, службових, родинних взаємин з іншими учасниками процесу, його психологічні особливості, здатність сприймати й давати правдиві показання, репутація свідка, характеристика як члена суспільства тощо; 3) від співвідношення показань свідка з іншими доказами у провадженні для з'ясування суперечностей або узгодженостей між ними. Усе це дає можливість дати відповідь на два питання: чи можна

вважати показання свідка достовірними; чи мають місце в дійсності факти, викладені в показаннях [7, с. 262].

Р.В. Костенко та А.О. Ляш вважають, що вона здійснюється аналогічно оцінці достовірності доказів з інших джерел та полягає в тому, що: 1) вивчається особа, яка володіє відомостями про подію, що розслідується (свідок, потерпілий, підозрюваний, обвинувачений, експерт), з погляду її здатності дати правдиві й повні показання (висновок); 2) вивчаються характер та умови виявлення матеріального об'єкта – носія інформації (предмет, який має ознаки речового доказу, документ); 3) аналізується зміст відомостей (послідовність і повнота викладення, наявність суперечностей, неточностей, упущень, обґрунтованості висновків, зроблених за даними науки тощо); 4) інформація, яка одержана з певного процесуального джерела, порівнюється з інформацією, що отримана з інших процесуальних джерел [8, с. 94; 9, с. 114].

Вищенаведені теоретичні виклади мають важливе методологічне значення для вироблення рекомендацій з оцінки показань свідка стосовно їхньої достовірності. Однак зауважимо, що в оцінці достовірності доказів з різних джерел, передбачених у КПК України, очевидно, що є спільні положення, проте, беззаперечно, є й свої особливості. Щодо оцінки показань свідка такими положеннями, на нашу думку, є:

1) визнання показань свідка недопустимим або/та неналежним доказом виключає визнання їх достовірним доказом у кримінальному провадженні.

Тобто перед тим як оцінювати показання свідка стосовно їхньої достовірності потрібно оцінити їх допустимість та належність. Так само оцінюються й інші докази, які будуть використовуватися для оцінки достовірності показань свідка;

2) в основі оцінки показань свідка щодо їхньої достовірності мають бути результати порівняльного аналізу фактичних даних, які в них містяться, з фактичними даними, що містяться в інших джерелах доказів.

Під час одержання показань свідка суб'єкт доказування сприймає не тільки вербальну інформацію, яка фіксується в протоколі під час досудового розслідування або на технічний носій інформації під час судового розгляду, але й жести, міміку, інтонацію, темп мовлення, що супроводжують відповіді на ті чи інші запитання та які можуть виступати як ознаки правдивості, так і неправдивості повідомлень від свідка. Проведене нами опитування слідчих, прокурорів, суддів свідчить, що ті з них, які використовують методи візуальної психодіагностики неправди в показаннях свідка, не надають їх результатам ключового значення. Вони сприймають результати їх застосування як підставу для більш прискіпливої перевірки цих показань порівняно з іншими показаннями, під час одержання яких не були продіагностовані ознаки неправди у формі актів дисимуляції (немотивованої внутрішньої психічної напруженості особи, підвищеної нервової активності (хвилювання, збентеження, агресивність, байдужність тощо) і недоречної поведінки (потирання рук, ковзання ногами тощо [10, с. 184]), але не для остаточної оцінки показань свідка стосовно їхньої достовірності при прийнятті підсумкових процесуальних рішень у кримінальному

провадженні. Погоджуємося з таким підходом, тому що наявність у поведінці особи, яка дає показання, підвищеної нервової активності, недоречної поведінки може бути як зовнішнім проявом повідомлення неправдивих даних, так і хвилювання свідка, причинами якого може бути факт давання показань у правоохоронному органі, у суді, обов'язок давати показання проти особи, яку свідок боїться, потреба якнайшвидше бути в іншому місці тощо. Наведене не дає підстав стосовно визначення як об'єктивно надійних для оцінки показань свідків щодо їхньої достовірності результатів спостереження слідчим, прокурором, судом поведінки свідка під час його допиту;

3) визначення одержаних фактичних даних як достовірних має відбуватися в результаті оцінки показань щодо наявності або відсутності внутрішніх суперечностей, тобто інформаційних блоків, які є його компонентами та не узгоджуються між собою, та зовнішніх суперечностей, тобто неузгодженостей з іншими доказами, зібраними в кримінальному провадженні, неточностей або прогалин у показаннях.

За виявленням суперечностей, неточностей, прогалин у показаннях не має автоматично слідувати визначення всіх відомостей, які в них містяться, як недостовірних. Показання свідка можуть бути як повністю, так і частково недостовірними або докази, яким вони суперечать, можуть бути повністю або частково недостовірними. Природа як внутрішніх, так і зовнішніх суперечностей, неточностей, прогалин у показаннях свідка так і у доказах, яким вони суперечать, для відповіді на питання щодо їх достовірності має бути обов'язково з'ясовано суб'єктом оцінки доказів. При оцінці природи суперечностей, неточностей, прогалин у показаннях свідка потрібно враховувати чи дає показання свідок щодо обставин, які безпосередньо ним сприйняті, чи з чужих слів. Чи може бути зацікавленість у результатах досудового розслідування цього свідка й саме в чому вона проявляється. Які об'єктивні чинники могли вплинути на повноту сприйняття, запам'ятовування, відтворення інформації свідком тощо;

4) важливою умовою для визначення відсутності суперечностей між зібраними доказами, у числі яких є показання свідка як критерію їхньої достовірності є констатація суб'єктом доказування того, що в кримінальному провадженні вичерпані всі можливості для одержання інших даних про обставини, які підлягають доказуванню, і відповідно відсутня можливість одержання даних, які можуть їм суперечити.

Верифікація доказів як достовірних чи недостовірних є супутньою процесу доказування від його початку до завершення. Жоден окремих доказ не може містити всі фактичні дані щодо всіх обставин, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. З огляду на те, що протягом кримінального провадження слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд на певний його момент мають різний обсяг даних про обставини події кримінального правопорушення, осіб, причетних до його вчинення, інші обставини, що мають значення для кримінального провадження, певні процесуальні рішення можуть прийматися в умовах різного рівня

інформаційної невизначеності (імовірності), що є особливо характерним для стадії досудового розслідування. Однак жодне процесуальне рішення не може бути визначене як обґрунтоване, якщо в його основі не будуть покладені докази, які визначені як достовірні (наприклад, ухвала слідчого судді щодо надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи має бути обґрунтована доказами причетності цієї особи до скоєння кримінального правопорушення та може ґрунтуватися на обґрунтованому припущенні щодо ймовірності знаходження в його житлі чи іншому володінні особи знаряддя вчинення злочину, викраденого майна тощо). Достовірність як властивість доказів виникає, установлюється та існує в межах системи доказів, а достовірне знання в кримінальному провадженні щодо обставин, які підлягають доказуванню, формується із сукупності доказів, визначених як достовірних;

5) негативна репутація свідка, зокрема щодо його засудження за завідомо неправдиві показання, обман, шахрайство або інші діяння, що підтверджують нечесність свідка, не може самостійно виступати підставою для оцінки його показань як недостовірних.

Суб'єкт доказування негативну репутацію свідка може використовувати для обґрунтування версій щодо правдивості чи неправдивості його показань та їхньої перевірки проведенням слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Але визначати показання такого свідка як недостовірні без врахування змісту його показань у їх співвідношенні з іншими доказами в кримінальному провадженні є неправильним. Діяти так – ризикувати помилитися в оцінці показань цього свідка як недостовірних;

6) оцінка показань свідків з чужих слів щодо їхньої достовірності безпосередньо взаємопов'язана з первинним джерелом відомостей, які повідомляє такий свідок. Такі показання можуть містити дані, які повністю відповідають почутим від іншої особи даним про обставини, що мають значення для кримінального провадження, але первинне джерело може не викликати довіру щодо його достовірності (пункт 3 абзацу другого ст. 97 КПК України). Визнання первинного джерела показань із чужих слів джерелом недостовірних доказів слідує визнання й таких показань такими, що містять недостовірні відомості. Суб'єкт доказування має обов'язково визначати переконливість відомостей стосовно факту надання первинних пояснень (пункт 4 абзацу другого ст. 97 КПК України), тобто чи є дані, які одержані з інших джерел, що підтверджують факт та обставини спілкування особи, яка дає показання з чужих слів, з особою, яка є первинним джерелом цих показань (наприклад, показання інших свідків, які є незацікавленими в результатах кримінального провадження, що підтверджують як сам факт зустрічі, так і де, за чийої участі, у яких умовах, тривалістю вона була, документи, які підтверджують факт спільної поїздки таких осіб тощо). А також мають ураховуватися інтереси в результатах кримінального провадження особи, яка дає показання з чужих слів (пункт 6 абзацу другого ст. 97 КПК України). Такі інтереси можуть бути як пов'язані з уникненням від кримінальної відповідальності підозрюваного (обвинуваченого)

(наприклад, це може мати місце як спонука для давання неправдивих показань для родичів та інших близьких осіб для підозрюваного (обвинуваченого)), або навпаки з притягненням невинної особи до кримінальної відповідальності (наприклад, через особистий конфлікт).

Висновки. Оцінка показань свідка стосовно їхньої достовірності має здійснюватися тільки після оцінки їх щодо належності та допустимості (недопустимий доказ не може бути достовірним) через порівняльний аналіз фактичних даних, які в них містяться, з фактичними даними, що містяться в інших джерелах доказів та визначення наявності або відсутності в них внутрішніх та зовнішніх суперечностей, неточностей або прогалин. Важливою умовою для визначення достовірності показань свідка є констатація суб'єктом доказування того, що в кримінальному провадженні вичерпані всі можливості для одержання інших даних про обставини, які підлягають доказуванню, і відповідно відсутня можливість одержання даних, які можуть їм суперечити. Негативна репутація свідка, зокрема щодо його засудження за завідомо неправдиві показання, обман, шахрайство або інші діяння, що підтверджують нечесність свідка, не може виступати підставою для оцінки його показань як недостовірних без урахування змісту його показань у їхньому співвідношенні з іншими доказами в кримінальному провадженні. Оцінка показань свідків з чужих слів стосовно їхньої достовірності безпосередньо взаємопов'язана з первинним джерелом відомостей, які повідомляє такий свідок. За встановленням недостовірності джерела показань з чужих слів слідує визначення і їх недостовірними.

Використані джерела:

1. Мухин И. И. Важнейшие проблемы оценки судебных доказательств в уголовном и гражданском судопроизводстве. Ленинград: Изд-во Ленинградского ун-та, 1974. 107 с.
2. Шумило М. Є. Імовірність і вірогідність знання в кримінальному провадженні як передумова потреби об'єктивізації результатів доказування. *Право України*. 2014. №10. С.44-52.
3. Лупинская П. А. Оценка доказательств. *Уголовно-процессуальное право*. М., 1997. С. 161-165.
4. Белкин А. Р. Теория доказывания: научно-методическое пособие. М.: Норма, 1999. 429 с.
5. Теория доказательств в советском уголовном процессе / Авт. кол. Белкин Р. С., Винберг А. И., Дорохов В. Я. и др., ред. кол. Жогин Н. В., Танасевич В. Г., Миньковский Г. М., Ратинов А. Р., Эйсман А. А. Изд. 2-е, исправленное и дополненное. М. : Изд-во «Юридическая литература», 1973. 735 с.
6. Лозинська Ю.І. Засоби з'ясування достовірності показань свідка у кримінальному провадженні. *Часопис "Університетські наукові записки" Хмельницького університету управління та права*. 2017. № 1 (61). С. 101-112.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. проф. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ: ЮСТІНІАН, 2012. 1224 с.
8. Костенко Р. В. Оценка уголовно-процессуальных доказательств: монография. М.: «Юрлитинформ», 2010. 152 с.

9. Ляш А. О. Оцінка та використання доказів як елементи кримінально-процесуального доказування. *Проблеми кримінально-процесуального та цивільного процесуального права. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професорів кафедри правосуддя М.М. Михеєнка та М.Й. Штефана*. К.: ВГЛ «Обрії», 2009. С. 111-115.

10. Лисиченко В. К., Когутич І. І. Негативні обставини та їх значення в розслідуванні злочинів: монографія. К.: Дія, 2002. 182 с.

Стаття надійшла до редколегії 26.05.2018

Лозинская Ю. И. Особенности оценки достоверности показаний свидетеля в уголовном производстве

В статье на основе анализа научных исследований, осуществленных в теории уголовного процесса, посвященных содержанию и сущности достоверности показаний свидетеля их оценки, сформулированы научно обоснованные положения об особенностях оценки достоверности показаний свидетеля с учетом нормативных предписаний УПК Украины относительно оценки доказательств в целом и показаний с чужих слов как во время досудебного расследования, так и судебного разбирательства.

Ключевые слова: доказывание; доказательство; оценка доказательств; показания свидетеля; показания с чужих слов; достоверность показаний свидетеля.

Lozynska Y. Peculiarities of the Estimation of Authenticity of Testimonies in Criminal Proceedings

In the article, on the basis of the analysis of scientific researches carried out in the theory of criminal process regarding the content and essence of the reliability of the testimony of the witness of their assessment, are formulated the scientific substantiated provisions concerning the peculiarities of the assessment of the reliability of the witness testimony by taking into account the normative prescriptions of the CPC of Ukraine regarding the assessment of evidence in general and testimony from other people's words as during pre-trial investigation and trial. It is determined that the reliability of the testimony of a witness is his property, which manifests itself in the judge of the subject of proof beyond the reasonable doubt of the full conformity of this statement with the actual facts which are the subject of criminal proceedings, formulated on the basis of evaluation of the information contained therein, for the presence or absence of internal, external contradictions in testimony with other evidence, in criminal proceedings, inaccuracies, gaps and their contents. Accordingly, it is determined that the assessment of the witness's testimony on the subject of its reliability should be carried out only after an assessment of their belonging and admissibility (inadmissible evidence can not be reliable), by comparative analysis of the actual data contained in them, with the actual data contained in other sources of evidence and the determination of the presence or absence of internal and external contradictions, inaccuracies or gaps in them and an important condition for determining the reliability of the testimony of the witness is the statement by the subject of evidence that in criminal proceedings exhausted all possibilities to obtain other information about the circumstances to be proved, and therefore no possibility of obtaining data that may contradict it. A negative reputation of a witness, in particular, regarding his conviction for knowingly false testimony, deceit, fraud or other acts confirming the witness's injustice, can not serve as the basis for assessing his testimony as false, without taking into account the contents

of his testimony in their relation to other evidence in criminal proceedings. The evaluation of testimony from other people's words for their reliability is directly related to the primary source of information reported by such a witness. By establishing the unreliability of the source of testimony from other people's words follows the definition and they are unreliable.

Keywords: proof, assessment of evidence, testimony of the witness, testimony from other people's words, the reliability of the testimony of the witness.

УДК 343.71

І. В. Назаренко

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ЇХ АНАЛОГІВ У МІСЦЯХ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ І КУЛЬТУРНИХ ЗАХОДІВ

У статті висвітлено окремі аспекти організації проведення профілактичних заходів під час оперативно-розшукової протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів. Проаналізовано чинне законодавство та емпіричні матеріали згаданої тематики. Зазначено, що однією з найбільших сучасних проблем є те, що попереджувальні заходи, спрямовані безпосередньо на профілактику досліджуваного виду злочину на території нашої держави не проводяться. Як узагальнювальний висновок запропоновано алгоритм організації проведення профілактичних заходів під час оперативно-розшукової протидії незаконному збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів.

Ключові слова: організація, профілактичні заходи, оперативно-розшукова протидія, незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів.

Постановка проблеми. Статистичні дані свідчать, що останніми роками кількість осіб, які вживають та збувають наркотичні речовини, значно зросла. Водночас практика протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів вказує на те, що розширюється також і їх «ринок» збуту, зокрема наркотичні засоби все частіше поширюються в місцях масового зібрання населення (у 79 % – молоді), призначених для проведення навчальних і культурних заходів. Це пов'язано з декількома причинами: по-перше, скупчення в одному місці великої кількості осіб одночасно задля отримання емоцій, зокрема адреналіну. По-друге, у місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів, здебільшого збираються особи віком від 14 до 22 років, які легко підпадають під сторонній вплив, віяння «моди» на спосіб життя, стиль, поведінку. Скажімо, більшість респондентів вказала, що спробували наркотичні речовини вперше в місцях, призначених для проведення навчальних і культурних заходів. Безсумнівно, що діти та підлітки проводять